

СОЦІОЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СТУДЕНТСЬКОГО СЛЕНГУ

Бурятинська Юлія, студентка групи ФУБ-1-16-2.0д, IV курс, спеціальність «Філологія (українська мова і література)».

Науковий керівник: О.Л. Доценко, доцент кафедри української мови, кандидат філологічних наук.

У статті розглянуто особливості сучасного українськомовного студентського сленгу, ставлення до нього представників різних вікових і соціальних груп, вплив на мовну ситуацію в академічному середовищі.

Ключові слова: соціолінгвістика, сленг, студентських сленг, жаргон.

Актуальність та доцільність дослідження зумовлена насамперед глобалізацією, розвитком інформаційних технологій, інформатизацією та науково-технічним прогресом, що впливає не лише на нормативну лексику, а й на нелітературну, до якої належать різні шари слів розмовного вжитку, які активно функціонують і є джерелом поповнення номінативних і емоційно-експресивних засобів загальнонародної мови.

Метою статті є визначення і аналіз динамічних процесів у сучасному молодіжному слензі на матеріалі соціолінгвістичного дослідження.

Реалізація поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

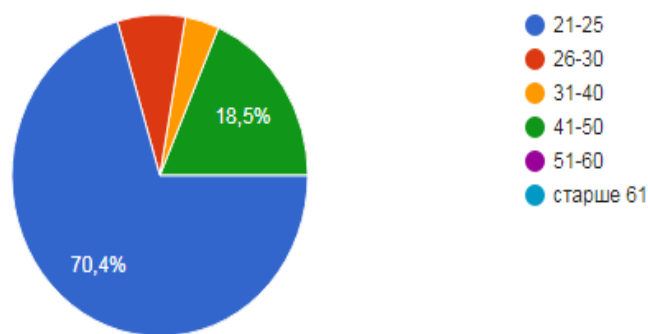
- 1) схарактеризувати специфіку студентського сленгу;
- 2) класифікувати зібраний студентський сленг за тематичними групами, походженням та способами творення.

Аналіз останніх публікацій. До проблеми функціонування сленгу зверталися такі мовознавці, як: Н. Шовгун, С. Мартос, Л. Ставицька [2], Ю. Мосенкіс, М. Навальна, П. Грабовий, Ю. Василенко, В. Іванов, В. Боржковський, С. Пиркало, К. Широцький, Й. Дзендзелівський, К. Бондаренко та інші. Як наслідок, мова стала потужним знаряддям, «двомовність» (використання як літературного загальноприйнятої мови, так і сленгу) стала природною в сучасному суспільстві [1].

Виклад основного матеріалу дослідження. Для того, щоб дослідити специфіку використання студентського сленгу, нами було проведене соціолінгвістичне дослідження. В анкетуванні брали участь студенти та

викладачі різного віку, статі та спеціальностей. Кожен з опитуваних мав можливість відповісти на запитання, що були поєднані у три блоки: 1) соціально-демографічний (відомості про респондентів), 2) запитання про сленг та його вплив на мову, 3) практичні завдання. Три блоки анкети (див. додаток) дали змогу прослідкувати зміну специфіки вживання сленгових одиниць з часом, віком та сферою навчання. Проаналізувавши отримані результати, можемо дійти висновків, викладених нижче.

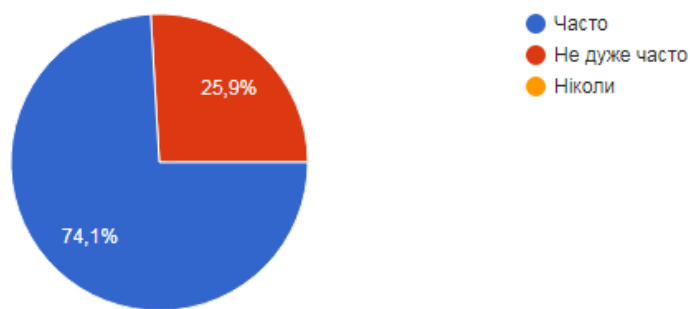
97% опитаних розуміють, що значить «сленг» і 96% послуговуються ним у сучасному житті. Домінантними респондентами в опитуванні була студенти 3 та 4 курсів, у меншій мірі – викладачі, магістранти й аспіранти. Як бачимо з дослідження, люди різних вікових груп в освітній сфері користуються сленгом (див. діаграму 1).

Діаграма 1. Вікова диференціація респондентів

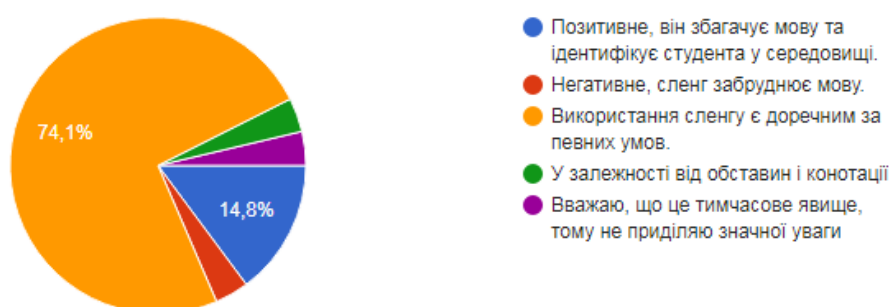
Цікаво и, що 3% опитаних, які не користуються сленгом – студенти, а не викладачі, як це могло б здатися. Це свідчить про те, що сленг не обмежується колом студентської молоді, а й «заражає» викладачів через постійну комунікацію з молоддю.

Усі без винятку респонденти зазначили, що сленг є частиною сучасного життя, а отже виявляється у мовленні (див. діаграму 2). Варто зауважити, що кожен з опитаних не відповів, що жодного разу не чув сленгових одиниць.

Діаграма 2

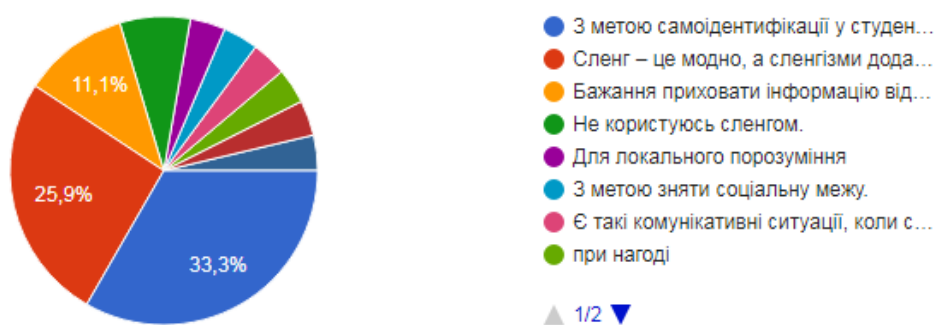
Ставлення опитаних до сленгу в українській мові виявилось неоднозначним. Аби простежити максимальну точність ставлення до цього явища, а не обмежитися короткою позитивною чи негативною відповіддю на питання: «Яке Ваше ставлення до студентського сленгу в мові?», ми запропонували питання з відкритою відповіддю та кількома варіантами (див. діаграму 3).

Діаграма 3. Ставлення до сленгу

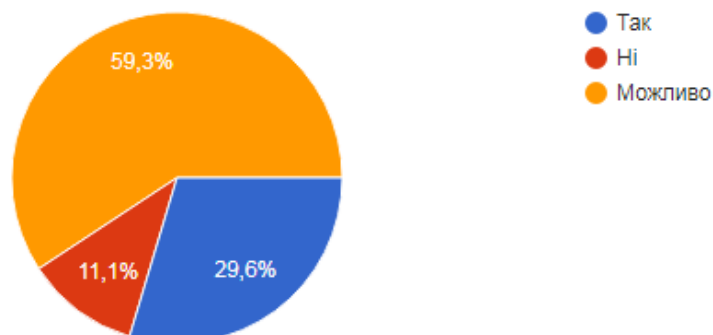
Як бачимо, 74,1% опитаних вважають, що за певних умов, зокрема періоду навчання, сленг є доречним. Майже 15% вважають, що сленг збагачує мову і виконує функцію ідентифікації студента у середовищі. Варто зазначити, що таку відповідь давали переважно філологи, тому можемо зробити висновок, що сленг є цікавим, динамічним явищем, котре цікавить дослідників різного віку. Паралельно простежуємо й відсоток опитаних, які прагнуть мовної чистоти і вважають сленг таким, що забруднює мову на рівні з суржилом, мовою арготизму тощо.

У ході дослідження нами було встановлено, що домінують кілька причин використання сленгу. Перш за все – ідентифікація особи у студентському колі. Другою причиною є надання емоційності своїй мові та надання їй «барв». Нам здається, що друга причина тісно пов'язана з першою і у певному вияві – вони тотожні, адже потрапивши у студентське життя, молода людина прагне виділитись і самоствердитися, а це вже породжує лексичні експерименти як спосіб ідентифікації. Третя причина – бажання приховати й закодувати інформацію. Таке бажання, на нашу думку, спровоковане відмежуванням себе від старших за віком людей чи людей інших спеціальностей, з метою утворення власної й незалежної соціальної групи. Також серед причин виділяємо мовне спрощення та влучність сленгових одиниць (див. діаграму 4).

Діаграма 4. Причини використання сленгу

Паралельно з такою кількістю причин вживання сленгу ми не отримали однозначної відповіді на питання: «Чи є престижним вживання сленгу в колі студентів?» (див. діаграму 5).

Діаграма 5

Практичну частину соціологічного дослідження побудовано з акцентом на знання сленгових одиниць. Опитуваним було запропоновано лексеми на позначення університетів, вияву емоцій та оточуючих речей.

Оскільки опитувані проживають та навчаються у місті Києві, то їм усім без винятку відомі сленгізми на позначення університетів (див. діаграму 6).

Встановіть відповідність

Діаграма 6

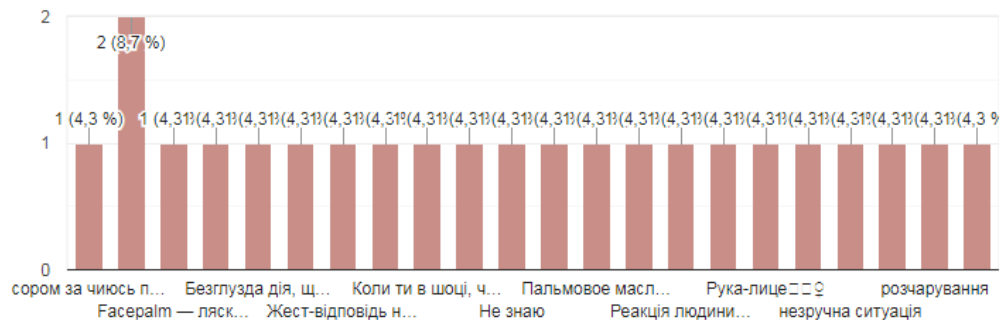
Варто зауважити, що всі опитувані відповіли правильно, отже – ці сленгізми загальновідомі й не змінювались протягом довгого часу. Адже, як зазначалось вище, в опитуванні брали участь люди різних вікових категорій, а отже – їх студентські роки проходили в різний час. Безперечно, можемо говорити й про вплив студентського середовища на викладацький склад, проте він не доведений.

Решта практичних завдань зорієнтовані не на збір студентської лексики, а на дослідження наявності синонімії серед сленгу, багатозначності та інших явищ.

Цікаво проаналізувати відповіді опитуваних на питання «Що значить «Фейспалм»?» Адже це відносно нова лексема, що з'явилась у наслідок появи відомих мемів, де чоловік закриває обличчя рукою. Значення сленгізму – розчарування, сором, відчай у комусь. У діаграмі бачимо, що більшість відповідали на основі знань англійської, власне з англійської і походить аналізована лексема, або ж прямого значення. Отримали й відповіді, основані на

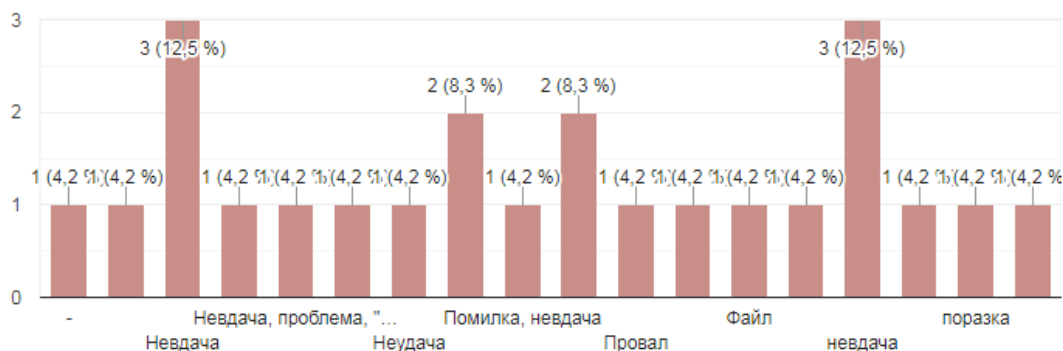
асоціаціях та співзвучності, що свідчить про новизну лексеми і її нешироке використання (див. діаграму 7).

Схожа ситуація і з новою лексемою «хайпить». Частина опитаних не змогли описати значення. Ті ж, хто відповів – утворили синонімічний ряд дієслівних одиниць на основі «популярності» та «епатажу».

Діаграма 7

Паралельно бачимо, що більш давня у використанні лексема «Фейл», яку часто зустрічаємо у просторах соціальних мереж та інтернету загалом, відома абсолютно всім (див. діаграму 8).

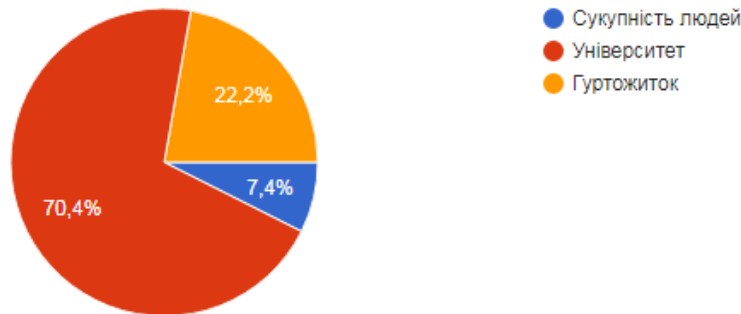

Діаграма 8

До подібних лексем віднесемо й сленгові одиниці, такі як «шарага» й «тралік».

Вони утворилися багато років тому й з часом стали багатозначними. Наприклад, «шарагою» колись називали групу молодих людей з відвертою поведінкою, згодом на лексема стала вживатися позначення гуртожитків. Зараз найчастіше використовується у значенні «університет». Що, власне, бачимо й у

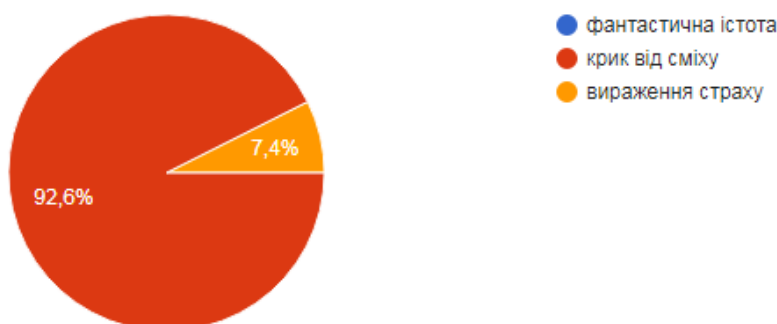
результатах опитування. Переважна більшість студентів 3-4 курсів відповіли, що це саме університет, старші люди з власного досвіду обирали інші варіанти (див. діаграму 9).

Діаграма 9

Цікаво проаналізувати відповіді на питання «що значить «ор»?», адже вони не такі однозначні (див. діаграму 10). Лексема дуже розповсюджена, виникла на основі інтернет мемів, що викликали нестримний сміх. Тому «ор» це усічення від російського слова «орать». Використовується у значенні сильного сміху або ж, нині, це без емоційний вияв, що підтверджує спробу людини пожартувати.

Незначна частина опитуваних обрали варіант «вираження страху», очевидно, через асоціативний ряд від слова «крик» або співзвучне «ричання», що породжує страх.

Діаграма 10

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аніщенко, О. А. Еволюція позначення молодіжної мови: від технічної мови до жаргону / О. А. Аніщенко // Питання мовознавства. – 2009. – № 2. – С. 108–117.
2. Ставицька Л. Арго, жаргон, сленг / Л.О. Ставицька. – К.: Критика, 2005. – 462 с.